

(Nadaljevanje z 11. strani)

zlorabe in potvorbe, za kar osebe, ki vnašajo take popravke, odgovarjajo.

Ker pomeni vsaka nova stilizacija določeno nevarnost, da bo sklep namerno ali nenamerno spremenjen, si je treba prizadevati, da bodo sklepi sprejeti na sejah v končni obliki. Da bi to dosegli, je treba pred sejo pripraviti besedila vseh sklepov, ki bodo predloženi. Ko upravni odbor pripravlja važnejše predloge za delavski svet, je dolžan, da poda tudi besedila predlaganih sklepov. Ker je direktor podjetja skoraj redno referent in poročevalec na sejah upravnega odbora, mora poskrbeti, da bodo za vse važnejše predloge pripravljene načrti sklepov. Če material za delo kolektivnih organov pripravljajo stalne in občasne komisije, morajo biti njihovi predlogi predloženi v obliki formuliranih in obrazloženih načrtov sklepov. Predsednik upravnega odbora ali predsednik delavskega sveta morata med pripravami za sejo skrbeti, da bodo o vseh vprašanih podana nujna poročila, elaborati, dokumentacija in obrazloženi načrti sklepov. Praviloma se članu kolektivnih organov pošljejo važnejši materiali prej in tako je treba postopati tudi z načrti najvažnejših sklepov. To bo pospešilo razpravljanje, usmerilo tok diskusije na konkretno materijo, omogočilo članom organov, da se seznanijo z materialom, in zagotovilo, da bodo sprejeti sklepi popolni in nedvomno ugotovljeni.

Pri pripravi važnejših sklepov kolektivnih organov sodelujejo ekonomski, tehnični in pravni strokovnjaki v podjetju. Obdelava važnejših sklepov se poveri pravnemu svetovalcu podjetja, da bi bil tako po vsebini kakor po obliki sklep v soglasju z zakonskimi akti in pravili podjetja. Pogosto poverjajo strokovnim sodelavcem, posebno pa pravnemu svetovalcu, obdelavo sklepov, ki so že bili na seji sprejeti. V tem primeru je naloga pravnika, da »pravilno oblikuje« sklepe. Bilo bi pa mnogo bolj važno, da se posvetujemo s strokovnimi sodelavci predhodno in da pravni svetovalec sodeluje pri pripravi načrta in da sodeluje pri delu kolektivnih organov, da bi mogel pravočasno povedati svoje pripombe. Če bi bil sklep sprejet na nepredpisan način, ali pa je v nasprotju z zakonitimi obveznostmi, pravni svetovalec ne more teh pomanjkljivosti odpraviti, temveč lahko samo opozori na to organ, ki je sklep sprejel.

V vsakem primeru ni mogoče vnaprej pripraviti besedila sklepov. Številni sklepi izhajajo v celoti iz razpravljanja na seji. To se posebno nanaša na sklepe, s katerimi delavski svet in upravni odbor dajeta smernice za delo drugim organom, ali kadar se ocenjujejo podana poročila in predlogi. Za popolno in pravilno formulacijo takih sklepov skrbi predsednik. Če gre za pomembnejše sklepe, ki se nanašajo na bolj zapletena vprašanja, pa je priporočljivo, da imenuje kolektivni organ: po končanem razpravljanju komisijo za formuliranje sklepov. Taka komisija lahko dela v času seje ali med dvema sejama, v vsakem primeru pa se njene formulacije predložijo kolektivnemu organu v končno odobritev. Komisija se lahko posluži pomoči pravnega svetovalca in drugih strokovnih sodelavcev.

Ob diskusiji o „stalnih konferencah“ delavskih svetov

Dnevni tisk je nedavno objavil obvestilo o pobudi nekaterih ljudskih odborov, da bi ustanovili, posebno v občinah, kjer ni svetov proizvajalcev, tako imenovane stalne konference delavskih svetov. Osnovni vzrok teh teženj je očitno neobstoj sveta proizvajalcev kot višje oblike delavskih svetov. Vzpostavljanje nove organizacije v obliki nekakšnih »stalnih konferenc« delavskih svetov pa ne more zamenjati oblastnega organa sveta proizvajalcev, medtem ko je taka »stalna konferenca« kot posvetovalni organ odveč. Razen tega je ni mogoče spraviti v sklad s strukturo našega družbenega sistema.

Za posvetovanja in svobodno izmenjavo izkušenj delavskih svetov so pri nas primernejše oblike, v katerih prihajajo do izraza tudi drugi družbeni in politični činitelji, ki so zelo zainteresirani na delu delavskih svetov kakor tudi na možnosti, da se jim pomaga. Če bi delali nasprotno, bi to pomenilo moriti delavske svete, zapirati jih v podjetja, izolirati jih od splošnega procesa socialistične graditve v naši državi in zoževati možnosti njihovega dela in vpliva. Zato je treba, ko gre za pomoč, ki jo delavski sveti pričakujejo od družbenih organizacij, izkoristiti že znane in uspešno uporabljene oblike razgovorov, sestankov, seminarjev itd., ki jih po vsej naši državi uspešno izvajajo tako sveti ljudskih odborov kakor sindikati in organizacije Socialistične zveze, posebno komisija za družbeno upravljanje — pa tudi sami proizvajalci v okviru zbornice in drugih gospodarskih združenj.

Kakor je znano, so sveti proizvajalcev teritorialna oblika delavskega samoupravljanja in organ oblasti, po katerem prihaja delavski razred do izraza kot neposreden nosilec socialistične oblasti. Sestavljeni so iz neposrednih zastopnikov delovnih kolektivov in delavskih svetov, njihova osnovna naloga pa je, da vodijo ekonomsko politiko in da vsklajujejo ter nudijo pomoč gospodarskim organizacijam, delovnim kolektivom in delavskim svetom.

O pristojnosti in delu svetov proizvajalcev govorijo razen ustavnega zakona prav tako zakon o volitvah in splošni zakon o ljudskih odborih. V okrajnih statutih pa so določeni — razen poslov, ki jih skupno opravljata okrajni svet in svet proizvajalcev — prav tako tudi posli, ki jih opravlja svet proizvajalcev samostojno v obliki priporočil in drugih pobud v odnosu do gospodarske organizacije.

Izkušnje iz občin, kjer že delujejo sveti proizvajalcev, kažejo, da je ta institucija, v kateri prihaja oblast delavskega razreda najbolj neposredno do izraza, oblika, ki so jo proizvajalci naše države sprejeli kot svojo obliko neposrednega sodelovanja pri upravljanju. Zato je tudi določeno, da bodo pri prihodnjih volitvah v nove občinske in okrajne ljudske odbore voljeni sveti proizvajalcev tudi v občinah.

Rešitev problema je torej treba iskati — ne v izmišljanju neke nove, našemu sistemu tuje organizacijske oblike — temveč prvič v uvajanju svetov proizvajal-

cev v vse občine, drugič v razvijanju aktivnosti svetov proizvajalcev tam, kjer že delujejo, in tretjič v boljšem izkoriščanju obstoječih oblik posvetovanj, seminarjev in drugih oblik izmenjave izkušenj delavskih svetov. Ničesar namreč ne bi dosegli, če bi si samo zaradi slabega izkoriščanja obstoječih oblik dela, izmišljali stalno nove in nove organizacijske oblike.

O sprejemanju pravil o notranji ureditvi in delu šole

Praksa kaže, da se določeno število šolskih odborov še ni osvobodilo starih delovnih metod in da rešujejo večino problemov formalistično brez poglobljanja v bistvo vprašanj. Taka težnja je prišla do veljave tudi ob nedavnem sprejemanju pravil o notranji ureditvi šole. Nekateri šolski odbori so se — namesto temeljite priprave in proučevanja nalog in delovnih pogojev vsake šole posebej — zadovoljili s tem, da so preprosto prepisali že izdelan pravilnik.

Analiza besedila teh pravil kaže njihovo nepopolnost in nenatančnost glede vprašanj, ki jih obsegajo. Naketere določbe sprejetih pravil samo po nepotrebnem ponavljajo vprašanja, ki jih je že rešil prejšnji zakon, puščajo pa nedotaknjeno vrsto vprašanj, ki so zelo važna za delo vsake posamezne šole. Zato lahko rečemo, da taka pravila ne vplivajo na napredek delovnih metod šolskih odborov in samih šol, temveč jih usmerjajo nazaj na stare, že premagane slabosti.

Jasno je, da ni mogoče dati nekakšnih popolnih smernic za sprejemanje pravil o notranji ureditvi in delu šole. Vendar je treba ob tej priložnosti poudariti vsaj nekatera najvažnejša vprašanja, o katerih se mora po mojem mnenju razpravljati na sejah šolskih odborov. Ker izhajamo iz postavke, da morajo ta pravila šole, ki jih sprejme šolski odbor, potrditi pristojni ljudski odbor, izpopolniti praznine v notranji organizaciji dela in ureditvi šol, je jasno, da je treba vsa prizadevanja osredotočiti prav v spoznanje teh vprašanj. Šolski odbor mora predvsem temeljito spoznati dosedanje delo svoje šole, njene smotre in naloge, dosedanje organizacijsko strukturo in delovno metodo itd. Šole tedaj bo mogoče, da si bo pridobil ustrežajoče izkušnje in da bo jasno spoznal, kaj je potrebno v dosednji praksi spremeniti in kaj še naprej razvijati. Pravitako je treba s posebnimi določbami obdelati tudi metodo in način dela organov družbenega upravljanja v šolah.

Samo tako izdelana pravila šole lahko — z vidika njene bližnje in popolnejše organizacije notranjega dela in ureditve, brez vnašanja nepotrebnih zakonskih določb, brez posplošenih vprašanj, brez šablon in ob upoštevanju posebnih tradicij in vloge vsake posamezne šole — prispevajo k izboljšanju dela v naših šolah, posebno pa v dejavnosti organov družbenega upravljanja ali šolskih odborov.

Vukoje Kožović